

4. BÖLÜM

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin Açılış Sürecinde Mustafa Kemal ve Telgrafla İletişim

Doç. Dr. İhsan KARLI¹

Öğr. Gör. Hacı Mehmet DURANOĞLU²

GİRİŞ

Homeros'un yaşadığı çağdan Sanayi Devrimi'ne kadar olan süreçte insanlığın hayatındaki en anlamlı gelişmelerden biri “ulaşım” ve ulaşım teknolojisine bağımlı kalmış olan “iletişim” alanında yaşanmış, bu durum da insanlığın ortak bir dünya kazanmasına önemli ölçüde katkı da bulunmuştur. Bir zamanlar Odyseia'da gemilerin hızı kürekle gittiklerinde saatte bir, bir buçuk deniz mili kadar; yelkenle gittiklerinde ise üç mil kadardı. Ulaşım ve ona bağlı olarak iletişim alanındaki bu hız sonraki asırlar boyunca pek az değişmiştir. Örneğin, 9 Eylül 1570'de Lefkoşe'nin düşmesi haberi İstanbul'a on altı günde, Venedik'e kırk altı günde, Madrid'e yüz iki günde ulaşabilmektedir. İnsanın Braudel'in “yenilmez bir düşman” diye tarif ettiği “coğrafi mesafe” karşısındaki üstünlüğü ancak sanayi kapitalizmine geçişle birlikte başlayacak, 1840'larda telgraf, iletişimi akıl almaz bir hıza kavuşturacak, haberi, bir “lüks meta” olmaktan çıkaracaktır (Oskay, 2000: 4-6).

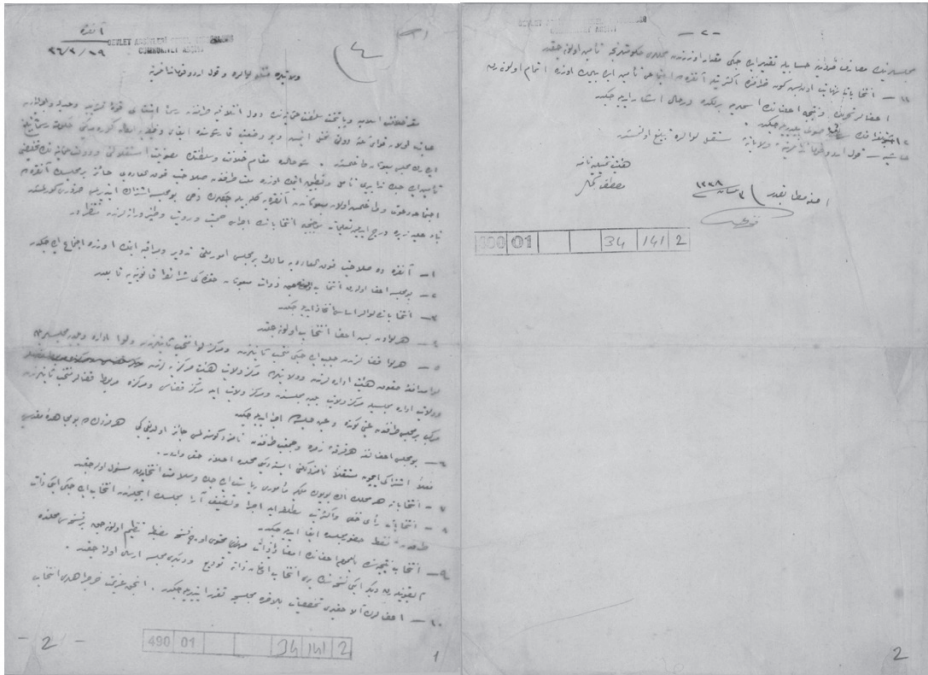
Sanayi Devrimi, öncelikle Batılı toplumların yaşamında köklü değişikliklere yol açmıştır. Bu dönemde insanlık, git gide genişleyen bir makineleşmeye yönelmiş, bu istek ve ihtiyaç da zincirleme birçok buluşun ortaya çıkmasına yol açmıştır. Bunda, bilim alanındaki olağanüstü gelişmelerin de büyük payı olmuştur. Fizik, kimya ve matematikteki gelişmeler yalnız kuramsal planda kalmayıp

¹ Doç.Dr., Kocaeli Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Gazetecilik Bölümü,
e-posta : ihsankarli@yahoo.com ORCID iD: 0000-0002-3099-4865

² Öğr. Gör., Kocaeli Üniversitesi, Hereke Ö. İ. Uzunyol MYO, Görsel, İşitsel Teknikler ve Medya Yapımcılığı Bölümü, e-posta: hacimehmetduranoglu@gmail.com
ORCID iD: 0000-0003-2370-146X

KAYNAKÇA

- Adıvar, Halide Edib (1992). *Türkün Ateşle İmtihanı*. İstanbul: Atlas Kitabevi.
- Alpargu, Mehmet, Özçelik, İsmail, Yavuz, Nuri (1992). *Türk İnkılap Tarihi ve Atatürk İlkeleri*. Ankara.
- Altun, Esin (2011). *Doğu Anadolu Bölgesine İlk Telgraf Hatlarının Çekilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Atatürk, Gazi Mustafa Kemal (2006). *Nutuk Söylev*. (Yayına Hazırlayanlar: İsmail Arar, Uluğ İğdemir, Sami N. Özerdim). Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Aydemir, Şevket Süreyya (1999). *Tek Adam*. Cilt 2. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi, Cilt 22 (1986). İstanbul: Milliyet Yayınları.
- Demir, Tanju (2005). *Türkiye’de Posta, Telgraf ve Telefon Teşkilatı’nın Tarihsel Gelişimi (1840-1920)*. Ankara: PTT Genel Müdürlüğü.
- Güncel Türkçe Sözlük. <https://sozluk.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 17.05.2020.
- Kaçar, Mustafa (1986). *Osmanlı Telgraf İşletmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kansu, Mazhar Müfit (1997). *Erzurum’dan Ölümüne Kadar Atatürk’le Beraber*. Cilt II. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Karakaş, İbrahim, Aksop, Gülnur (tarih yok). *Atatürk Atatürk’ü Anlatıyor*. İstanbul: Milliyet Yayınları.
- Kısıklı, Emine (2011). “Milli Mücadele Döneminde Haberleşme”. *Türk Yurdu*. 7. Devre, cilt 31, Sayı: 290, ss. 123-133. Ankara: Evren Yayıncılık, A. Ş.
- Kinross, Lord (1972). *Atatürk: Bir Milletin Yeniden Doğuşu*. (Çeviren: Ayhan Tezel). İstanbul: Sander Yayınevi.
- Kocatürk, Utkan (2007). *Doğumundan Ölümüne Kadar Kaynakçalı Atatürk Günlüğü*. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları.
- Mango, Andrew (2000). *Atatürk*. (Türkçesi: Füsun Demirel). İstanbul: Yeni Binyıl Sabah Kitapları.
- Ortaylı, İlber (2018). *Gazi Mustafa Kemal Atatürk*. İstanbul: Kronik Kitap.
- Oskay, Ünsal (2000). *19. Yüzyıldan Günümüze Kitle İletişiminin Kültürel İşlevleri Kuramsal Bir Yaklaşım*. İstanbul: Der Yayınları.
- Özcan, Halil (2020). “Milli Mücadele’yi Telgraf Telleriyle Kazandık”, www.hurriyet.com.tr/kelebek/hurriyet-cumartesi/milli-mucadeleyi-telgraf-telleriyle-kazandik-41217116, Erişim Tarihi: 20.06.2020.
- Özdemir, Hikmet (2019). *Savaşta ve Barışta Kemal Atatürk*. (1.baskı). İstanbul: Doğan Kitap.
- Öztürk, Serdar (2010). *Osmanlı’da İletişimin Diyalektiği*. Ankara: Phoenix Yayınları.
- Selek, Sabahattin (1976). *Anadolu İhtilâli*. İstanbul: Cem Yayınevi.
- Sevim, Ali, Öztoprak, İzzet, Tural M. Akif (2006). *Atatürk’ün Tamim, Telgraf ve Beyannameleri*. Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları.
- Tanilli, Server (1981). *Uygarlık Tarihi*. İstanbul: Say Yayınları.
- Tanrıkut, Asaf. (1984). *Türkiye Posta ve Telgraf ve Telefon Tarihi ve Teşkilat ve Mevzuatı II*. Ankara.
- Toptaş, Seyfi (2004). *İttihat ve Terakki Cemiyeti ve Osmanlı Posta ve Telgraf Cemiyeti*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Uluğ, Naşit Hakkı (1997). *Hemşehrimiz Atatürk*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Varlık, M. Bülent (1985). “Bir Yarı-Sömürge Olma Simgesi: Yabancı Posta Hizmetleri”. *Tanzimat’tan Cumhuriyet’e Türkiye Ansiklopedisi*, Cilt 6, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Velidedeoğlu, Hıfzı Veldet (1971). *Bir Lise Öğrencisinin Milli Mücadele Anıları*. İstanbul: Varlık Yayınları.
- Yazıcı, Nesimi (1985). “Tanzimat Döneminde Osmanlı Posta Örgütü. Tanzimat’tan Cumhuriyet’e Türkiye Ansiklopedisi, Cilt 6, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Nadi, Yunus (1955). *Ankara’nın İlk Günleri*. İstanbul: Sel Yayınları.
- Zürcher, Erik Jan (1998). *Modernleşen Türkiye’nin Tarihi*. İstanbul: İletişim Yayınları.

EK: Heyet-i Temsiliye Reisi Mustafa Kemal'in, Ankara'da "olağanüstü yetkili bir meclisin açılması" için 19 Mart 1920 tarihinde yaptığı çağrının sureti.